

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

6. října 2021 ^{*i}

„Řízení o předběžné otázce – Článek 267 SFEU – Rozsah povinnosti vnitrostátních soudů rozhodujících v posledním stupni podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Výjimky z této povinnosti – Kritéria – Otázka týkající se výkladu unijního práva vznesená účastníky vnitrostátního řízení poté, co Soudní dvůr vydal v tomto řízení rozsudek o předběžné otázce – Neupřesnění skutečností odůvodňujících nezbytnost odpovědi na předběžné otázky – Částečná nepřipustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce“

Ve věci C-561/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) ze dne 15. listopadu 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 23. července 2019, v řízení

Consorzio Italian Management,

Catania Multiservizi SpA

proti

Rete Ferroviaria Italiana SpA,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, A. Arabadžev (zpravodaj), A. Prechal, M. Vilaras, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin a N. Wahl, předsedové senátů, T. von Danwitz, C. Toader, L. S. Rossi, I. Jarukaitis a N. Jääskinen, soudci,

generální advokát: M. Bobek,

vedoucí soudní kanceláře: R. Schiano, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. července 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi SpA E. Giardinem a A. Cariolou, avvocati,

* Jednací jazyk: italština.

- za Rete Ferroviaria Italiana SpA U. Cossuem, avvocato,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci se S. Fiorentinem, avvocato dello Stato,
- za německou vládu J. Möllerem a D. Klebsem, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu E. de Moustier, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi G. Gattinarou, P. Ondrůškem a L. Haasbeek, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 15. dubna 2021,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 2 a 3 SEU, čl. 4 odst. 2, článků 9, 26, 34, čl. 101 odst. 1 písm. e) a článků 106, 151 až 153, 156 a 267 SFEU, článků 16 a 28 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), Evropské sociální charty, podepsané v Turíně dne 18. října 1961 a revidované ve Štrasburku dne 3. května 1996 (dále jen „Evropská sociální charta“), a Charty Společenství základních sociálních práv pracovníků, přijaté na zasedání Evropské rady konaném ve Štrasburku dne 9. prosince 1989 (dále jen „charta sociálních práv“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi SpA, úspěšnými uchazeči veřejné zakázky na úklidové služby v rámci vnitrostátních železničních infrastruktur, na jedné straně, a společností Rete Ferroviaria Italiana SpA (dále jen „RFI“), na straně druhé, v němž jde o rozhodnutí RFI nevyhovět jejich žádosti o úpravu ceny této zakázky.

Právní rámec

- 3 Decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE (legislativní nařízení č. 163 – zákoník o veřejných zakázkách na stavební práce, služby a dodávky, kterým se provádí směrnice 2004/17/ES a 2004/18/ES) ze dne 12. dubna 2006 (běžný doplněk ke GURI č. 100 ze dne 2. května 2006, dále jen „legislativní nařízení č. 163/2006“) v čl. 2 odst. 4 stanoví:
„Pokud tento zákon nestanoví výslovně jinak, vztahují se na smluvní činnost subjektů uvedených v článku 1 rovněž ustanovení občanského zákoníku.“
- 4 Článek 115 legislativního nařízení č. 163/2006, nadepsaný „Úprava ceny“, v odstavci 1 stanoví:
„Všechny smlouvy o poskytování služeb nebo dodávek s postupným plněním musí obsahovat doložku o pravidelné úpravě ceny. Úprava se provádí na základě přezkumu provedeného vedoucími osobami odpovědnými za nákup zboží a služeb na základě údajů uvedených v čl. 7 odst. 4 písm. c) a odst. 5.“

- 5 Článek 206 tohoto legislativního nařízení stanoví, že na smlouvy v odvětvích, na něž se vztahuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb (Úř. věst. 2004, L 134, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 19), tj. ve zvláštních odvětvích plynu, tepelné energie, elektřiny, vody, dopravy, poštovních služeb, průzkumu a těžby ropy, zemního plynu, uhlí a jiných pevných paliv, jakož i přístavů a letišť, jsou použitelná jen některá ustanovení uvedeného legislativního nařízení, mezi něž nepatří jeho článek 115.
- 6 Článek 210 legislativního nařízení č. 163/2006, nadepsaný „Doprava“, stanoví:
- „1. Aniž jsou tím dotčeny výjimky stanovené v článku 23, vztahují se ustanovení této části na činnosti spojené s poskytováním a provozem sítí poskytujících službu veřejnosti v oblasti železniční dopravy, automatizovaných systémů, tramvajové, trolejbusové, autobusové nebo lanové dopravy.
2. Pokud se týká dopravních služeb, je síť považována za existující tam, kde je služba poskytována podle provozních podmínek stanovených příslušným orgánem veřejné moci, jako jsou podmínky pro obsluhované trasy, kapacita, která má být k dispozici, nebo četnost služeb.“
- 7 Článek 217 tohoto legislativního nařízení, nadepsaný „Zakázky zadávané za jiným účelem než vykonávání činností uvedených v kapitole 1 nebo za účelem vykonávání takových činností ve třetí zemi“, v odstavci 1 stanoví:
- „Tato část se nevztahuje na zakázky, které zadavatelé zadávají za jiným účelem, než je vykonávání jejich činností uvedených v článcích 208 až 213, nebo za účelem vykonávání takových činností ve třetí zemi za podmínek, které nezahrnují fyzické využívání sítě nebo geografické oblasti v rámci [Unie].“
- 8 Článek 1664 codice civile (občanský zákoník), nadepsaný „Náklady nebo těžkosti při plnění“, v prvním pododstavci stanoví:
- „Pokud v důsledku nepředvídatelných okolností dojde ke zvýšení nebo snížení nákladů na materiál nebo práci, které vedou ke zvýšení nebo snížení o více než jednu desetinu dohodnuté celkové ceny, může úspěšný uchazeč nebo zadavatel požádat o úpravu této ceny. Úprava může být schválena jen pro tu část, která přesahuje jednu desetinu.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Společnost RFI zadala navrhovatelkám v původním řízení – společností Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi působícím ve formě dočasného sdružení podniků – zakázku na poskytování úklidových služeb, služeb údržby vybavení objektů a dalších prostor určených pro veřejnost, jakož i souvisejících služeb na nádražích, v zařízeních, kancelářích a dílnách nacházejících se na celém území spadajícím pod Direzione Compartimentale Movimento de Cagliari (oblastní ředitelství pro dopravu v Cagliari, Itálie). Smlouva obsahovala zvláštní doložku upravující podmínky úpravy dohodnuté ceny, které se odchylovaly od článku 1664 občanského zákoníku.
- 10 Během plnění uvedené zakázky požádaly navrhovatelky ve věci v původním řízení společnost RFI mimo jiné na základě článku 115 legislativního nařízení č. 163/2006 o úpravu předem dohodnuté ceny zakázky tak, aby se zohlednilo zvýšení smluvních nákladů, které pramenilo ze zvýšení personálních nákladů. Rozhodnutím ze dne 22. února 2012 společnost RFI tuto žádost odmítla.

- 11 Navrhovatelky v původním řízení se obrátily na Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (správní soud pro region Sardinie, Itálie) s žalobou, kterou se domáhaly zrušení tohoto odmítavého rozhodnutí.
- 12 Rozsudkem ze dne 11. června 2014 Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (správní soud pro region Sardinie) žalobu zamítl. Dovodil, že článek 115 legislativního nařízení č. 163/2006 není použitelný na smlouvy ve zvláštních odvětvích, jako je zakázka, o kterou se jedná ve věci v původním řízení. Měl totiž za to, že poskytování úklidových služeb na nádražích, v zařízeních, kancelářích a dílnách je vedlejší ve vztahu k výkonu hlavních činností spočívajících v poskytování nebo provozování železniční dopravní sítě, které spadají do zvláštních odvětví. Rovněž dodal, že není namístě provádět úpravu ceny podle článku 1664 občanského zákoníku, protože účastnice původního řízení využily své možnosti stanovené v tomto článku odchýlit se od jeho ustanovení tím, že do smlouvy, kterou uzavřely, zahrnuly doložku omezující úpravu ceny.
- 13 Navrhovatelky v původním řízení podaly proti tomuto rozsudku odvolání k předkládajícímu soudu, přičemž v rámci svého prvního a druhého odvolacího důvodu tvrdily, že článek 115 legislativního nařízení č. 163/2006 nebo podpůrně článek 1664 občanského zákoníku je, ačkoli Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (správní soud pro region Sardinie) byl opačného názoru, použitelný na zakázku, o kterou se jedná ve věci v původním řízení. Navrhovatelky v původním řízení rovněž zpochybnilly slučitelnost zejména článků 115, 206, 210 a 217 legislativního nařízení č. 163/2006 s unijním právem, přičemž uvedly, že tato ustanovení v rozsahu, v němž směřují k vyloučení úpravy cen v odvětví dopravy, konkrétně v případě smluv týkajících se úklidu v rámci tohoto odvětví, jsou v rozporu zejména s čl. 3 odst. 3 SEU, články 26, 101 a následující SFEU, jakož i se směrnicí 2004/17. Uvádějí, že vnitrostátní právní úprava stanoví požadavky, které jsou ve vztahu k unijní právní úpravě neodůvodněné a přemrštěné. Vnitrostátní právní úprava podle nich může rovněž uvrhnout podnik, jemuž byla zadána zakázka na úklidové služby, které jsou vedlejší ve vztahu k hlavní službě v odvětví dopravy, do podřízeného a slabšího postavení oproti podniku poskytujícímu hlavní službu, což způsobuje nespravedlivou a nepřiměřenou smluvní nerovnováhu a vede ke změně pravidel fungování trhu. Konečně v případě, že by vyloučení úpravy ceny ve smlouvách uzavíraných ve zvláštních odvětvích vyplývalo přímo ze směrnice 2004/17, byla by tato směrnice neplatná.
- 14 Navrhovatelky v původním řízení požádaly předkládající soud, aby položil Soudnímu dvoru předběžné otázky směřující k určení, zda unijní právo brání vnitrostátní právní úpravě, o níž jde ve věci v původním řízení, a k ověření platnosti směrnice 2004/17.
- 15 Za těchto okolností se předkládající soud rozhodnutím ze dne 24. listopadu 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 24. března 2017, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je výklad vnitrostátního práva, který vylučuje úpravu cen u zakázek týkajících se [...] zvláštních odvětví, slučitelný s unijním právem (zejména s čl. 3 odst. 3 SEU, články 26, 56 až 58 a 101 SFEU, jakož i s článkem 16 [Listiny]) a se směrnicí 2004/17, zejména pokud jde o zakázky, jejichž předmět se liší od zakázek, na které se vztahuje tato směrnice, které však s nimi jsou spojeny funkční vazbou?

- 2) Je směrnice 2004/17 (pokud vyloučení úpravy cen ve všech smlouvách uzavřených a používaných ve [...] zvláštních odvětvích vyplývá přímo z ní), „vzhledem k její nespravedlivé povaze, nepřiměřenosti, narušení smluvní rovnováhy, a tedy pravidel funkčního trhu“ slučitelná se zásadami Evropské unie (zejména s čl. 3 odst. 1 SEU, články 26, 56 až 58 a 101 SFEU, jakož i článkem 16 [Listiny])?“
- 16 Rozsudkem ze dne 19. dubna 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), Soudní dvůr na první otázku odpověděl tak, že směrnice 2004/17 a obecné zásady, z nichž vychází, musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání ustanovením vnitrostátního práva, která nestanoví pravidelnou úpravu cen po zadání zakázek v odvětvích, na která se vztahuje tato směrnice.
- 17 V uvedeném rozsudku Soudní dvůr rovněž dovodil, že první otázka je nepřípustná v rozsahu, v němž se týká výkladu čl. 3 odst. 3 SEU, článků 26, 57, 58 a 101 SFEU a jiných aspektů článku 56 SFEU, než jsou zásady rovnosti a zákazu diskriminace a povinnost transparentnosti, které tento článek zakotvuje v oblasti volného pohybu služeb, a to z důvodu, že předkládací rozhodnutí ze dne 24. listopadu 2016 neposkytovalo žádné vysvětlení, pokud jde o relevanci výkladu těchto ustanovení pro řešení sporu v původním řízení, a nesplňovalo tedy požadavky uvedené v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora.
- 18 Pokud jde dále o výklad článku 16 Listiny, měl Soudní dvůr za to, že v rozsahu, v němž ustanovení legislativního nařízení č. 163/2006, o něž šlo ve věci v původním řízení, nestanoví pravidelnou úpravu cen zakázek v odvětvích, na která se vztahuje směrnice 2004/17, nemohou být považována za ustanovení provádějící unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.
- 19 Soudní dvůr dospěl k závěru, že s ohledem na odpověď na první otázku je druhá otázka hypotetická, a tudíž nepřípustná.
- 20 Po vyhlášení rozsudku ze dne 19. dubna 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), konal předkládající soud dne 14. listopadu 2018 veřejné zasedání. Ve svém podání ze dne 28. října 2018 předloženém pro účely tohoto jednání navrhovatelky v původním řízení požadovaly, aby předkládající soud položil Soudnímu dvoru nové předběžné otázky směřující k určení, zda články 2 a 3 SEU, čl. 4 odst. 2, články 9, 26, 34, čl. 101 odst. 1 písm. e), články 106, 151 až 153 a 156 SFEU, články 16 a 28 Listiny, Evropská sociální charta a charta sociálních práv brání vnitrostátní právní úpravě, o níž jde ve věci v původním řízení.
- 21 Předkládající soud poukazuje na to, že některé z těchto otázek byly zodpovězeny v rozsudku ze dne 19. dubna 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), zatímco jiné byly navrhovatelkami v původním řízení vzneseny poprvé. Podle předkládajícího soudu z judikatury Soudního dvora vyplývá, že je za těchto podmínek povinen znovu se obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, jelikož proti jeho rozhodnutí neexistuje žádný opravný prostředek a je před ním vznesena otázka týkající se výkladu unijního práva.
- 22 Předkládající soud však považuje za nezbytné se Soudního dvora nejprve dotázat na povinnost podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v případě, že účastník řízení nastolí před vnitrostátním soudem rozhodujícím v posledním stupni otázku slučitelnosti vnitrostátního práva s unijním právem, a konkrétně zda se takový soud může považovat za zproštěný povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, pokud tato otázka nebyla účastníkem řízení vznesena

v návrhu na zahájení řízení, nýbrž později, zejména poté co se konala první porada soudu ve věci nebo poté co již vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni jednu žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v této věci podal.

- 23 Kromě toho má předkládající soud za to, že návrh, který žalobce učiní v pokročilé fázi řízení a kterým se domáhá, aby dotyčný soud předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu ustanovení unijního práva, na která tento účastník řízení neodkázal v okamžiku podání žaloby, naráží na „režim procesních omezení“ zavedený vnitrostátní právní úpravou, neboť by takový návrh měnil předmět sporu vymezený žalobními důvody a námitkami vznesenými účastníky řízení.
- 24 Podle předkládajícího soudu by rovněž „řetězové“ navrhování předběžných otázek mohlo vést k případnému zneužití řízení a hrozilo by, že právo na soudní ochranu a zásada rychlého a účinného řešení sporu tím budou zbaveny účinku.
- 25 Za těchto podmínek se Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) opět rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je podle článku 267 SFEU vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravným prostředkem, v zásadě povinen podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se otázky výkladu unijního práva také v případech, kdy je tomuto soudu tato otázka navržena jedním z účastníků řízení poté, co účastník řízení podal první akt, kterým zahájil řízení nebo do řízení vstoupil, anebo poté, co se poprvé konala porada soudu ve věci, anebo dokonce poté, co již byla k Soudnímu dvoru Evropské unie jedna žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podána?
- 2) Jsou [...] články 115, 206 a 217 legislativního nařízení č. 163/2006, jak jsou vykládány správní judikaturou, tedy ve smyslu vyloučení úpravy cen ve smlouvách týkajících se [...] zvláštních odvětví, zejména pokud jde o smlouvy s odlišným předmětem než smlouvy, na které odkazuje směrnice 2004/17, které však jsou s nimi spojeny funkční vazbou, slučitelné s unijním právem, zejména s čl. 4 odst. 2, článkem 9, čl. 101 odst. 1 písm. e), články 106, 151 – a s Evropskou sociální chartou a s chartou sociálních práv, na které tento článek odkazuje – 152, 153, 156 SFEU, s články 2 a 3 SEU a s článkem 28 Listiny)?
- 3) Jsou [...] články 115, 206 a 217 legislativního nařízení č. 163/2006, jak jsou vykládány správní judikaturou, tedy ve smyslu vyloučení úpravy cen ve smlouvách týkajících se [...] zvláštních odvětví, zejména pokud jde o smlouvy s odlišným předmětem než smlouvy, na které odkazuje směrnice 2004/17, které však jsou s nimi spojeny funkční vazbou, slučitelné s unijním právem (zejména s článkem 28 Listiny, se zásadou rovného zacházení zakotvenou v člancích 26 a 34 SFEU, jakož i se zásadou svobody podnikání, která je zakotvena také v článku 16 Listiny)?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 26 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 267 SFEU vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je zproštěn povinnosti stanovené ve třetím pododstavci tohoto článku

obrátit se na Soudní dvůr s otázkou týkající se výkladu unijního práva, pokud je mu tato otázka předložena účastníkem řízení v pokročilé fázi řízení nebo poté co se ve věci konala první porada soudu nebo pokud již byla jedna žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v této věci podána.

- 27 V tomto ohledu je třeba připomenout, že řízení o předběžné otázce upravené v článku 267 SFEU, které je stěžejním bodem soudního systému zavedeného Smlouvami, nastoluje dialog mezi jednotlivými soudy, konkrétně mezi Soudním dvorem a soudy členských států, jehož cílem je zajistit jednotný výklad unijního práva, čímž se umožňuje zaručit jeho soudržnost, plný účinek a autonomii a v konečném důsledku i specifický charakter práva zavedeného Smlouvami [v tomto smyslu viz posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 176 a citovaná judikatura, a rozsudek ze dne 6. března 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, bod 37].
- 28 Mechanismus předkládání předběžných otázek upravený tímto ustanovením má totiž za cíl zajistit unijnímu právu za všech okolností ve všech členských státech stejný účinek, a bránit tak rozdílnému výkladu tohoto práva, které mají vnitrostátní soudy použít, a zajistit jeho použití tím, že nabízí vnitrostátnímu soudu prostředek k odstranění obtíží, které by mohl vyvolávat požadavek přiznat unijnímu právu jeho plný účinek v rámci soudních systémů členských států. Vnitrostátní soudy mají tedy nejširší možnost, či dokonce povinnost obrátit se na Soudní dvůr, pokud mají za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad nebo posouzení platnosti ustanovení práva Unie, o nichž musejí rozhodnout [v tomto smyslu viz posudek 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011, EU:C:2011:123, bod 83 a citovaná judikatura].
- 29 Systém stanovený v článku 267 SFEU tudíž zavádí přímou spolupráci mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, v jejímž rámci se tyto soudy úzce podílejí na správném použití a jednotném výkladu unijního práva, jakož i na ochraně práv přiznaných tímto právním řádem jednotlivcům [v tomto smyslu viz posudek 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011, EU:C:2011:123, bod 84].
- 30 V rámci této spolupráce poskytuje Soudní dvůr vnitrostátním soudům jakožto soudům pověřeným uplatňováním unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 7) výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporu, který mají rozhodnout (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 37, a ze dne 5. prosince 2017, M. A. S. a M. B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 23).
- 31 Z výše uvedeného vyplývá, že funkce svěřené jednak vnitrostátním soudům a jednak Soudnímu dvoru jsou zásadní pro zachování samotné povahy práva zavedeného Smlouvami [posudek 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011, EU:C:2011:123, bod 85].
- 32 Dále je třeba připomenout, že jestliže nelze proti rozhodnutí vnitrostátního soudu podat soudní cestou opravný prostředek podle vnitrostátního práva, je tento vnitrostátní soud v zásadě povinen předložit Soudnímu dvoru žádost ve smyslu čl. 267 třetího pododstavce SFEU, pokud je před ním vznesena otázka týkající se výkladu unijního práva (rozsudek ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 42 a citovaná judikatura).

- 33 V souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora platí, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout oprávněnými prostředky podle vnitrostátního práva, může být této povinnosti zproštěn, pouze pokud konstatoval, že vznesená otázka není relevantní, nebo že dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora nebo že správný výklad unijního práva je natolik zřejmý, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 21, ze dne 15. září 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 33, a ze dne 4. října 2018, Komise v. Francie (Zálohová srážková daň z příjmů z kapitálového majetku), C-416/17, EU:C:2018:811, bod 110].
- 34 V tomto ohledu je třeba na prvním místě připomenout, že ze vztahu mezi druhým a třetím pododstavcem článku 267 SFEU vyplývá, že soudy uvedené v třetím pododstavci mají tutéž posuzovací pravomoc jako všechny ostatní vnitrostátní soudy, pokud jde o to, zda je rozhodnutí o určité otázce unijního práva nezbytné k tomu, aby mohly vydat rozhodnutí. Tyto soudy tedy nejsou povinny předložit otázku výkladu unijního práva, která před nimi byla vznesena, pokud není relevantní, tedy v případě, že by odpověď na tuto otázku, ať už jakákoliv, nemohla mít žádný vliv na řešení sporu (rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 10, ze dne 18. července 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 26, a ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 43).
- 35 V rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, je totiž pouze vnitrostátní soud příslušný ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení, jakož i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva. Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade (rozsudky ze dne 26. května 2011, Stichting Natuur en Milieu a další, C-165/09 až C-167/09, EU:C:2011:348, bod 47 a citovaná judikatura, ze dne 9. září 2015, X a van Dijk, C-72/14 a C-197/14, EU:C:2015:564, bod 57, a ze dne 12. května 2021, Altenrhein Luftfahrt, C-70/20, EU:C:2021:379, bod 25).
- 36 Na druhém místě je třeba připomenout, že vlivem autority výkladu podaného Soudním dvorem na základě článku 267 SFEU může povinnost stanovená v čl. 267 třetím pododstavci SFEU ztratit své opodstatnění, a stát se tudíž bezpředmětnou, zejména pokud je položena otázka věcně totožná s otázkou, která již byla předmětem rozhodnutí o předběžné otázce v obdobné věci nebo *a fortiori* v rámci téže vnitrostátní věci, nebo pokud byla daná právní otázka vyřešena ustálenou judikaturou Soudního dvora bez ohledu na to, v jakém řízení byla tato judikatura vypracována, a to i v případě, že sporné otázky nejsou naprosto totožné (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. března 1963, Da Costa a další, 28/62 až 30/62, EU:C:1963:6, s. 75 a 76, ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, body 13 a 14, ze dne 4. listopadu 1997, Parfums Christian Dior, C-337/95, EU:C:1997:517, bod 29, a ze dne 2. dubna 2009, Pedro IV Servicios, C-260/07, EU:C:2009:215, bod 36).
- 37 Je však třeba připomenout, že i v případě existence judikatury Soudního dvora, která řeší dotčenou právní otázku, mají vnitrostátní soudy nadále co nejširší možnost obrátit se na Soudní dvůr, pokud to považují za vhodné, aniž okolnost, že ustanovení, jejichž výklad je požadován, již byla předmětem výkladu Soudního dvora, brání tomu, aby Soudní dvůr rozhodl znovu (rozsudky ze dne 17. července 2014, Torresi, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 32 a citovaná judikatura, a ze dne 3. března 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, bod 46).

- 38 Stejně tak závaznost rozsudku o předběžné otázce nebrání tomu, aby vnitrostátní soud, jemuž je tento rozsudek určen, shledal nezbytným obrátit se znovu na Soudní dvůr, než rozhodne spor v původním řízení (rozsudek ze dne 6. března 2003, Kaba, C-466/00, EU:C:2003:127, bod 39 a citovaná judikatura). Takové položení předběžné otázky je pro vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni povinné, má-li obtíže s pochopením dosahu rozsudku Soudního dvora.
- 39 Na třetím místě je třeba připomenout, že vedle situací zmíněných v bodě 36 tohoto rozsudku z judikatury Soudního dvora vyplývá, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, se může zdržet předložení otázky výkladu unijního práva Soudnímu dvoru a vyřešit ji na vlastní odpovědnost i tehdy, je-li správný výklad unijního práva natolik zřejmý, že neponechává prostor pro žádnou rozumnou pochybnost (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, body 16 a 21, a ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 38).
- 40 Dříve než vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni dospěje k závěru, že takováto situace vznikla, si musí být jist, že stejnou jistotu by měly i ostatní soudy členských států rozhodující v posledním stupni a Soudní dvůr (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 16, ze dne 15. září 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 39, ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 42, a ze dne 28. července 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, bod 48).
- 41 Mimoto musí být existence možnosti uvedené v bodě 39 tohoto rozsudku posuzována v závislosti na charakteristikách vlastních unijnímu právu, zvláštních obtížích, které vykazuje výklad tohoto práva, a riziku rozdílnosti judikatury uvnitř Unie (rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 17, a ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 39 a citovaná judikatura).
- 42 Nejdříve je třeba vzít v úvahu, že unijní právní předpisy jsou sepsány v několika jazycích a že jednotlivé jazykové verze jsou všechny stejně rozhodné (rozsudek ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 18).
- 43 Podle ustálené judikatury Soudního dvora totiž platí, že jedna jazyková verze určitého ustanovení unijního práva nemůže sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto ustanovení ani jí nemůže být v tomto ohledu přiznána přednost před jinými jazykovými verzemi, jelikož ustanovení unijního práva musí být vykládána a používána jednotně na základě znění vypracovaných ve všech unijních jazycích (viz zejména rozsudek ze dne 24. března 2021, A, C-950/19, EU:C:2021:230, bod 37 a citovaná judikatura).
- 44 Vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni sice nemůže být v tomto ohledu povinen zkoumat každou z jazykových verzí daného ustanovení unijního práva, musí však vzít v úvahu rozdíly mezi jazykovými zněními tohoto ustanovení, s nimiž je obeznámen, zejména pokud na tyto rozdíly poukazují účastníci řízení a jsou-li doloženy.
- 45 Dále je třeba uvést, že unijní právo používá svou vlastní terminologii a autonomní pojmy, které nemají nutně stejný obsah jako jejich případné ekvivalenty ve vnitrostátních právních rádech (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 19).

- 46 Každé ustanovení unijního práva musí být konečně zasazeno do příslušných souvislostí a vyloženo ve světle ustanovení tohoto práva jako celku a s ohledem na jeho cíle a vývoj v době, kdy má být dotčené ustanovení použito (rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 20, a ze dne 28. července 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, bod 49).
- 47 Pouze v případě, že vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni dospěje na základě výkladových kritérií uvedených v bodech 40 až 46 tohoto rozsudku k závěru, že neexistují skutečnosti, které by mohly vyvolat rozumnou pochybnost o správném výkladu unijního práva, bude se tento vnitrostátní soud moci zdržet předložení otázky týkající se výkladu unijního práva Soudnímu dvoru a vyřešit ji na vlastní odpovědnost.
- 48 Pouhá možnost vyložit určité ustanovení unijního práva jiným způsobem nebo několika dalšími způsoby – jestliže se žádný z těchto jiných výkladů nejeví dotčenému vnitrostátnímu soudu jako dostatečně hodnověrný, zejména s ohledem na kontext a účel uvedeného ustanovení a rovněž s ohledem na normativní systém, jehož je součástí – však sama o sobě nedovoluje se domnívat, že o správném výkladu tohoto ustanovení panuje rozumná pochybnost.
- 49 Pokud je však na existenci rozdílných směrů judikatury – v rámci soudů jednoho a téhož členského státu nebo mezi soudy různých členských států – týkající se výkladu ustanovení unijního práva použitelného na spor v původním řízení upozorněn vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni, musí být tento soud zvláště ostražitý při posuzování případné neexistence rozumné pochybnosti o správném výkladu daného unijního ustanovení a musí brát v úvahu zejména cíl řízení o předběžné otázce, kterým je zajistit jednotný výklad unijního práva.
- 50 Na čtvrtém místě je třeba uvést, že vnitrostátní soudy, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, musí na vlastní odpovědnost, nezávisle a s veškerou požadovanou pozorností posoudit, zda se jedná o některý z případů, které jim umožňují zdržet se předložení otázky Soudnímu dvoru týkající se výkladu unijního práva, která před nimi vyvstala (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. září 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 37 a citovaná judikatura, ze dne 9. září 2015, Ferreira da Silva e Brito a další, C-160/14, EU:C:2015:565, bod 40, a ze dne 9. září 2015, X a van Dijk, C-72/14 a C-197/14, EU:C:2015:564, body 58 a 59).
- 51 V tomto ohledu ze systému zavedeného článkem 267 SFEU, ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, vyplývá, že pokud má vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, za to – poněvadž se nachází v některé ze tří situací uvedených v bodě 33 tohoto rozsudku – že je zproštěn povinnosti stanovené v čl. 267 třetím pododstavci SFEU, a sice obrátit se na Soudní dvůr s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, musí z odůvodnění jeho rozhodnutí vyplývat, buď že vznesená otázka unijního práva není relevantní pro řešení sporu, nebo že výklad dotčeného ustanovení unijního práva vychází z judikatury Soudního dvora, či v případě, že taková judikatura neexistuje, že výklad unijního práva byl pro vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni natolik zřejmý, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost.
- 52 Konečně je třeba ještě posoudit, zda je vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni zproštěn povinnosti podle čl. 267 třetího pododstavce SFEU položit Soudnímu dvoru otázku týkající se výkladu unijního práva, pokud bylo položení předběžné otázky navrženo účastníkem řízení v pokročilé fázi řízení, zejména poté, což již byla jedna žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podána, k čemuž mimoto došlo na žádost tohoto účastníka řízení.

- 53 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v systému přímé spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, zavedeném článkem 267 SFEU, nemají účastníci žádnou možnost iniciativy (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. července 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 28 a citovaná judikatura, a ze dne 3. června 2021, Bankia, C-910/19, EU:C:2021:433, bod 22). Účastníci nemohou připravit vnitrostátní soudy o jejich nezávislost při výkonu pravomoci uvedené v bodě 50 tohoto rozsudku, zejména tím, že je přinutí podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. listopadu 1978, Mattheus, 93/78, EU:C:1978:206, bod 5).
- 54 Systém zavedený článkem 267 SFEU tedy nepředstavuje procesní prostředek, který by měli k dispozici účastníci řízení ve sporu probíhajícím před vnitrostátním soudem. Pouhá okolnost, že některý účastník řízení tvrdí, že spor nastoluje otázku výkladu unijního práva, tedy nestačí k tomu, aby dotyčný soud musel mít za to, že taková otázka vyvstala ve smyslu článku 267 SFEU (rozsudek ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 9).
- 55 Z toho plyne, že určení a formulace otázek, které mají být předloženy Soudnímu dvoru, je pouze na vnitrostátním soudu a účastníci původního řízení nemohou změnit jejich obsah (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 29 a citovaná judikatura).
- 56 Mimoto pouze vnitrostátnímu soudu přísluší rozhodnout, v jakém stadiu řízení má být Soudnímu dvoru předložena předběžná otázka (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. července 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, bod 29 a citovaná judikatura), avšak s tím, že Soudní dvůr nemá pravomoc o předběžné otázce rozhodnout, pokud v okamžiku, kdy je pokládána, již řízení před předkládajícím soudem skončilo (rozsudek ze dne 13. dubna 2000, Lehtonen a Castors Braine, C-176/96, EU:C:2000:201, bod 19).
- 57 Z výše uvedených úvah vyplývá, že pokud se vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, nachází v některé ze situací uvedených v bodě 33 tohoto rozsudku, není povinen obrátit se na Soudní dvůr ve smyslu čl. 267 třetího pododstavce SFEU, i kdyby otázku týkající se výkladu unijního práva vznesl účastník před ním probíhajícího řízení.
- 58 Z úvah uvedených v bodech 32 a 33 tohoto rozsudku naproti tomu vyplývá, že pokud tento soud konstatuje, že se v některé z těchto situací nenachází, čl. 267 třetí pododstavec SFEU mu ukládá předložit Soudnímu dvoru jakoukoliv otázku týkající se výkladu unijního práva, která před ním vyvstala.
- 59 Skutečnost, že uvedený soud již předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v rámci téže vnitrostátní věci, tuto povinnost nezpochybňuje, jestliže po rozhodnutí Soudního dvora přetrvává otázka výkladu unijního práva, jejíž zodpovězení je nezbytné pro vyřešení sporu.
- 60 Předkládající soud však odkazuje na vnitrostátní procesní ustanovení, podle nichž je nová otázka výkladu unijního práva vznesená účastníkem řízení v rámci sporu v původním řízení po podání žaloby nepřípustná, neboť by měnila předmět sporu, zejména pokud je položena poté, co již byla jedna žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podána.

- 61 V tomto ohledu je nutno připomenout, že vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni nemusí předkládat předběžnou otázku Soudnímu dvoru, jsou-li dány důvody nepřipustnosti, které souvisejí s řízením před vnitrostátním soudem, s výhradou dodržení zásad rovnocennosti a efektivity (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. prosince 1995, van Schijndel a van Veen, C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:441, bod 17, a ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 56).
- 62 Zásada rovnocennosti vyžaduje, aby se všechna pravidla použitelná na žaloby používala bez rozdílu na žaloby pro porušení unijního práva i na obdobné žaloby pro porušení vnitrostátního práva (rozsudek ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 50 a citovaná judikatura).
- 63 Co se týče zásady efektivity, nesmí být vnitrostátní procesní pravidla takové povahy, že by v praxi znemožňovala nebo nadměrně ztěžovala výkon práv přiznaných unijním právním řádem. V tomto ohledu je třeba vzít v úvahu postavení těchto pravidel v celém řízení, průběh řízení a jeho zvláštnosti před různými vnitrostátními orgány. Z tohoto hlediska je třeba případně zohlednit základní zásady vnitrostátního právního systému, jako například zásadu ochrany práva na obhajobu, zásadu právní jistoty a řádný průběh řízení (rozsudek ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, body 52 a 53 a citovaná judikatura).
- 64 Soudní dvůr takto rozhodl, že vnitrostátní procesní pravidla, podle kterých je předmět sporu určen žalobními důvody vznesenými v okamžiku podání žaloby, jsou slučitelná se zásadou efektivity, jelikož zajišťují řádný průběh řízení, zejména tím, že brání průtahům spojeným s posouzením nových žalobních důvodů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. prosince 1995, van Schijndel a van Veen, C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:441, bod 21).
- 65 V případě, že v souladu s procesními pravidly dotčeného členského státu dodržujícími zásady rovnocennosti a efektivity musí být důvody uplatněné před soudem uvedeným v čl. 267 třetím pododstavci SFEU prohlášeny za nepřipustné, nelze mít za to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nezbytná a relevantní k tomu, aby tento soud mohl vydat rozhodnutí (rozsudek ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 44).
- 66 S ohledem na předchozí úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 267 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, musí splnit svou povinnost obrátit se na Soudní dvůr s otázkou týkající se výkladu unijního práva, která před ním vyvstala, ledaže by konstatoval, že tato otázka není relevantní, že předmětné ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu podaného Soudním dvorem nebo že správný výklad unijního práva je natolik zřejmý, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost. Existence takové možnosti musí být posuzována v závislosti na charakteristikách vlastních unijnímu právu, zvláštních obtížích, které vykazuje jeho výklad, a riziku rozdílnosti judikatury uvnitř Unie. Takový soud nemůže být uvedené povinnosti zproštěn pouze z toho důvodu, že již v rámci téže vnitrostátní věci předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Od předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru však může upustit, jsou-li dány důvody nepřipustnosti, které souvisejí s řízením před vnitrostátním soudem, s výhradou dodržení zásad rovnocennosti a efektivity.

Ke druhé a třetí otázce

- 67 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být články 2 a 3 SEU, čl. 4 odst. 2, články 9, 26, 34, čl. 101 odst. 1 písm. e), jakož i články 106, 151 až 153 a 156 SFEU, články 16 a 28 Listiny, Evropská sociální charta a charta sociálních práv vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která nestanoví pravidelnou úpravu cen po zadání zakázek v odvětvích uvedených ve směrnici 2004/17.
- 68 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora v rámci spolupráce Soudního dvora a vnitrostátních soudů platí, že potřeba dospět k výkladu unijního práva, který by byl pro vnitrostátní soud užitečný, vyžaduje, aby uvedený soud důsledně dodržoval požadavky kladené na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které jsou výslovně uvedeny v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, který má předkládající soud znát (rozsudek ze dne 19. dubna 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, bod 21 a citovaná judikatura). Tyto požadavky jsou kromě toho připomenuty v doporučení Soudního dvora pro vnitrostátní soudy o zahajování řízení o předběžné otázce (Úř. věst. 2019, C 380, s. 1).
- 69 Je proto nezbytné, jak uvádí čl. 94 písm. c) jednacího řádu, aby samo předkládací rozhodnutí obsahovalo uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení unijního práva, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. dubna 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, bod 22 a citovaná judikatura).
- 70 V posuzovaném případě je třeba konstatovat, že předkládající soud projednávanou žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce nenapravil nedostatek, na který poukázal Soudní dvůr v bodě 23 svého rozsudku ze dne 19. dubna 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), neboť v rozporu s čl. 94 písm. c) jednacího řádu stále ještě neuvedl s požadovanou přesností a jasností důvody, proč má za to, že výklad článku 3 SEU a článku 26 a čl. 101 odst. 1 písm. e) SFEU mu připadá nezbytný nebo užitečný pro účely vyřešení sporu v původním řízení, ani vztah mezi unijním právem a vnitrostátní právní úpravou použitelnou na tento spor. Předkládající soud neupřesňuje ani důvody, které jej vedly k pochybnostem o výkladu ostatních ustanovení a aktů uvedených ve druhé a třetí položené otázce, mezi nimiž je zejména Evropská sociální charta, kterou Soudní dvůr ostatně nemá pravomoc vykládat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. února 2015, Nisttahuz Poclava, C-117/14, EU:C:2015:60, bod 43), nýbrž v podstatě jen předestírá otázky položené v tomto ohledu navrhovatelkami v původním řízení, jak to vyplývá z bodu 20 tohoto rozsudku, bez uvedení vlastního posouzení.
- 71 Z toho plyne, že druhá a třetí otázka jsou nepřípustné.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 267 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, musí splnit svou povinnost obrátit se na Soudní dvůr s otázkou týkající se výkladu unijního práva, která před ním vyvstala, ledaže by konstatoval, že tato otázka není relevantní, že předmětné ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu podaného Soudním dvorem nebo že správný výklad unijního práva je natolik zřejmý, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost.

Existence takové možnosti musí být posuzována v závislosti na charakteristikách vlastních unijnímu práva, zvláštních obtížích, které vykazuje jeho výklad, a riziku rozdílnosti judikatury uvnitř Unie.

Takový soud nemůže být uvedené povinnosti zproštěn pouze z toho důvodu, že již v rámci téže vnitrostátní věci předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Od předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru však může upustit, jsou-li dány důvody nepřipustnosti, které souvisejí s řízením před vnitrostátním soudem, s výhradou dodržení zásad rovnocennosti a efektivity.

Podpisy.

ⁱ – Bod 33 tohoto znění byl po jeho prvním on-line zpřístupnění předmětem jazykové úpravy.